

Fredrikke

Organ for FoU-publikasjoner
Høgskolen i Nesna

Arna Meisfjord - den første og eneste kvinne som rektor ved Høgskolen i Nesna

Samfunnsviter dr. philos. Dagrunn Grønbech

OM FREDRIKKE TØNDER OLSEN

Fredrikke Tønder Olsen (1856 - 1931) ble født på handelsstedet Kopardal, beliggende i nåværende Dønna kommune. Det berettes at Fredrikke tidlig viste sin begavelse gjennom stor interesse for tegning, malerkunst og litteratur. Hva angår det siste leste hun allerede som ung jente "Amtmannens døtre".

Kildene forteller at Fredrikke levde et fascinerende og spennende liv til tross for sine handikap som svaksynt og tunghørt. Hun måtte avbryte sin karriere som gravørlærling fordi synet sviktet. Fredrikke hadde som motto: "Er du halt, er du lam, har du vilje kjem du fram." Fredrikke Tønder Olsen skaffet seg agentur som forsikringsagent, og var faktisk den første nordiske, kvinnelige forsikringsagent. Fredrikke ble kjent som en dyktig agent som gjorde et utmerket arbeid, men etter 7 år måtte hun slutte siden synet sviktet helt.

Fredrikke oppdaget fort behovet for visergutter, og startet Norges første viserguttbyrå. Hun var kjent som en dyktig og framtidsrettet bedriftsleder, der hun viste stor omsorg for sine ansatte. Blant annet innførte hun som den første bedrift i Norge vinterferie for sine ansatte.

Samtidig var hun ei aktiv kvinnesakskvinne. Hun stilte gratis leseværelse for kvinner, inspirerte dem til utdanning og hjalp dem med litteratur. Blant hennes andre merit-

HØGSKOLEN I NESNAS TIDSSKRIFTSERIE ER OPPKALT ETTER HELGELANDS FREMSTE FOREGANGSKVINNE FREDRIKKE TØNDER OLSEN (1856 - 1931).

ter i kvinnesaken kan nevnes at hun opprettet et legat på kr. 30 000,- for kvinner; var æresmedlem i kvinnesaksforeningen i mange år; var med på å starte kvinnesaksbladet "Norges kvinder" som hun senere regelmessig støttet økonomisk.

Etter sin død ble hun hedret av Norges fremste kvinnesakskvinne. Blant annet er det reist en bauta over henne på Vår Frelsers Gravlund i Oslo. Fredrikke Tønder Olsen regnes som ei særpreget og aktiv kvinne, viljesterk, målbevisst, opptatt av rettferdighet og likhet mellom kjønnene.

Svein Laumann

Samfunnsviter dr. philos Dagrunn Grønbech (1950) har samfunnsvitenskapelig embetseksamen fra Universitetet i Tromsø (UiT). Her har hun avlagt dr. philos graden med fokus på kystkvinner liv og virke. Dr. gradsavhandlingen er publisert i boken: Kystkvinnen, fiskerbonde og omsorgsbærer (2010).

D. Grønbech arbeidet som førsteamanuensis ved UiT med tema innen kvinneforskning, kjønnsrollestudier og ungdomskultur. Grønbech er også pedagog og har lærerutdanning. Innen det pedagogiske utdanningsfeltet ved UiT hadde hun det faglige ansvaret for lektorutdanningen. Hun har utdanning i filmstudier som er utgangspunkt for et banebrytende arbeide innen visuell antropologi ved UiT. Hun har vært med å utvikle fagbrev innen fiskeindustrien. Grønbech har arbeidet med etnologisk materiale innenfor museumsvirksomhet i kyst- og gruvesamfunn. Som seniorforsker har hun vært tilknyttet Kvinneuniversitetet i Norden.

Forsidebilde: Arna Meisfjord sammen med portrettmaleri av rektor Ivar Hjellvik. Foto: D. Grønbech.

Arna Meisfjord - den første og eneste kvinne som rektor ved Høgskolen i Nesna

Lærerskolen i Nesna hadde sin oppstart som en privat skole i 1918, inntil den i 1924 fikk status som offentlig lærerskole. Det var teologen Ivar Hjellvik som kom til Nesna som prest, som så behovet for en lærerskole på Helgeland. Argumentasjonen for opprettelsen av lærerskolen var at her ikke fantes noen lærerskoler mellom Levanger og Tromsø. Siden etableringen har lærerskolen som senere fikk status som høgskole, vært gjennom mange kamper for sin berettigelse. Etter en kort historikk og gjennomgang av lærerskolens tilblivelse, vil det bli gitt et innblikk i kampen for denne utdanningsinstitusjonen i Helgelandsregionen. Gjennom et møte med skolens første og eneste kvinnelige rektor, Arna Meisfjord som var skolens leder fra 1996 - 2003, vil vi se at denne kampen måtte også hun føre som leder.

Arna Meisfjord foran fotoportrett av rektorer ved lærerskolen og Høgskolen i Nesna. Foto: D. Grønbech.

Etableringen av lærerskolen på Nesna

På begynnelsen av 1900-tallet var det stor lærermangel i Norge, spesielt i den nordlige landsdelen. Rektor Just Qvigstad ved Tromsø lærerskole hadde da i likhet med skoledirektøren i Finnmark, gitt uttrykk for sin bekymring for lærermangelen i Nord-Norge overfor Stortingets Kyrkje- og skolenemnd.

Da romsdalingen og teolog Ivar Hjellvik (1885-1970) ankom Nesna i 1918 som sokneprest, hadde han avlagt lærerprøven. Han startet sin prestegjerning i Nesna med å få forgang i etablering av en lærerskole på stedet, da ved å opprette en privatskole. Her fikk han støtte av

privatfolk som garanterte for det første årets drift. Ungdomslaget ominnredet sine lokaler som gymnastikksal og møterom for elevlaget. Til dette fikk de stønad fra Nesna Sparebank. Denne nyankomne presten hadde allerede fra starten av, god støtte i lokalmiljøet. Nesna vokste dermed fram som et kommunalt sentrum med både forretninger, bank og meieri. Stedet var da allerede etablert som et kjent kirkested gjennom presten Petter Dass blant annet.

Året etter fikk skolen statstilskudd og elevene fikk muligheter til statsstipend. Ivar Hjellvik hadde da fått permisjon fra stillingen som sokneprest og var skolens første rektor, eller skolestyrer som det ble kalt. Allerede fra starten, måtte han stå på for å få staten til å overta ansvaret for skoledriften. Våren 1920 hadde Hjellvik kjøpt gården Sørvollen. Dette for å sikre arealer til utvidelse av skoleområdet og de bygg som trengtes både for undervisning og forpleining.

I 1921 kunne han og de få ansatte med sine elever begeistret flytte inn i nybygget som fortsatt står og som i dag omtales som "gammelbygget". Denne hovedbygningen var:

«ei romsleg og solid trebygning i 3 høgder med breie korridorar, god garderobeplass og lyse trivelege undervisningsrom» (Arnekleiv m.fl. 1968, s. 18).

Den staselige trebygningen var planlagt med tanke på dobbeltklasser for den 4-årige lærerskolen med åtte klasserom og fire spesialrom for både naturfag, musikk og tegnesal, i tillegg til lærerrom og bosted for vaktmesteren. I kjelleretasjen fantes kjøkken, matsal og badrom. Andre bygganlegg som sto ferdig samme høst 1921, inneholdt gymnastikksal, sløydsal og lagerrom for brensel. Dette var i en tid uten elektrisitet. Nå begynte jobben med å skaffe lærerkrefter.

Hjellvik var kjent for sin entusiasme og store overtalelseskunst. Her sies det at en av de første han rekrutterte var lærer og student Arne Langset. Denne unge lærerkandidaten ble derfor tidlig så sterkt knyttet til lærergjerningen og Nesna, at han aldri kom til å forlate dette stedet (Arnekleiv m.fl. 1968). Parallelt til at Hjellvik fikk Langset med i et samarbeide og i stillingen som skolens sekretær, fikk Hjellvik aksept for i Kyrkjedepartementet at ny teolog skulle ansettes som personellkapellan. Slik skulle han selv og den nye presten dele halve arbeidstiden sin mellom kirken og lærerskolen, og dermed sto det kristne verdigrunnlaget sterkt i skolens fagkrets fra første dag.

Påmeldingen av studenter til det første studietilbudet var svak og mange av søkerne hadde lite forkunnskap. Her nevnes at til opptaksprøven var det en student som hadde informert om at norskstilen han skrev, var den første stilen han noen sinne hadde skrevet. I disse første årene blir det også omtalt at Hjellvik la ned en formidabel innsats som skulle vise seg å bli mønstergyldig for lærerutdanningen i Nesna. Den framstående skolemannen O. K. Ribsskog, skal ha uttalt etter at han hadde vært sensor på Nesna at¹:

¹ Skoleinspektør O. K. Ribsskog fra Trondheim, uttalte dette til bladet Norden den, 14. juni 1921. Sitatet er gjengitt i Arnekleiv m.fl. 1968, s. 21.

«...En embetsmann der satt som prest i et av de store kall i Nordland, oppgav dette for fra grunnen av å reise en ny og meget påkrevet lærerskole i denne landsdel. Denne mann er sogneprest Ivar Hjellvik» (Arnekleiv m.fl. 1968, s. 21-22).

"Gammelbygget" ved Høgskolen i Nesna. Foto: D. Grønbech.

Selv om Hjellvik greide oppgaven som både prest og bestyrer for skolen, valgte han etter et par år og si opp jobben som prest for å vie seg fullt og helt i rollen som skolebestyrer. Lærergjeringen var tuftet på det kristne verdigrunnlaget der god samarbeidsånd var viktig, ikke minst mellom lærere og elever. Læreren var viktig modell og rollefigur for sine elever. Det sier ikke lite om lojaliteten dem imellom at da elevlaget ble stiftet høsten 1918 ble en av lærerne, Arne Langset, valgt som den første formann. I de første ti årene var det vanlig at både lærere og elever skiftet om dette formannsvervet. Slik var lagsarbeidet betydningsfullt for samhold med opplesning, musikkinnslag og sang for å skape trivsel. I den første tiden var det største savnet mangelen på skolebibliotek.

Skolen er stadig under ytre press

Teolog Ivar Hjellviks arbeide var naturlig nok tuftet på kristne verdier. I sitt viktige pionerarbeid var han ikke bare opptatt av god samarbeidsånd mellom lærere og studenter. Han skaffet seg lokale alliansepartnere for å sikre skolens framtid og vekst. Hjellvik arbeidet aktivt inn mot Nordland fylkesting og departementet der han søkte personer som kunne gi skolen støtte. I så måte kan han sies å være en politisk strateg.

Både i 1920-årene og 1930-årene var skolen truet med innstramming og eventuelt nedleggelse med begrunnelse om overproduksjon av lærere. Enkelte ganger var dette med henvisning til situasjonen sør i landet, og da uten forståelse for at unge lærerkandidater fra Østlandsområdet ikke nødvendigvis ønsket å søke seg nordover i landet. Denne manglende geografiske og kulturelle forståelse blant politikere ble omtalt som "eit meinlogg" om skolen skulle bli

nedlagt. Lærerskolen ble ikke bare ansett som helt nødvendig for å sikre lærertilgangen i den nordlige landsdelen. Skolen ble også omtalt som en svært viktig kulturfaktor, ikke bare lokalt, men for hele Helgeland. De sentrale myndigheters skolepolitikk ble omtalt som "stuttsyn" og "pinaktig" og uten forståelse for den geografiske sammenhengen skolen virket i (Arnekleiv m.fl. 1968, s. 30).

Tross motgangen, ga Hjellvik seg ikke. I de ti årene han var skolens øverste og helt sentrale leder, sto oppgavene i kø, både lokalt på Nesna og i forhold til det fylkespolitiske og nasjonale nivå. En tid var han selv både prest, skolebestyrer og ordfører i Nesna. Lokalt samarbeidet den unge mannen fra Romsdalsfjorden med både lensmann Drotninghaug, kjøpmann Zahl, distriktslegen, bankkassereren, den lokale bonden og notbasen i kommunen.

Selv om Ivar Hjellvik ikke var stort eldre enn sine elever der også mange var eldre enn han selv, vaktet han skolens kristne verdisyn. Det nevnes at da skolen bygde jenteinternat, hadde menn kun begrenset tilgang som besøkende, da de selv ble innkvartert på bygda. Byggingen av et jenteinternat reflekterte den tradisjonelle tankegangen om kjønnsatskillelse, og internatet fikk ordensregler om at besøk etter klokken ti om kvelden var strengt forbudt. Jenteinternatet ble kalt "jomfrubur" og var da selvsagt omlagt en viss spenning for ungdommer som ønsket å finne en livspartner:

«Under stor risiko ble det nok foretatt et og annet ulovlig besøk på internatet, for Nesna lærerskole har alltid vært den store "ekteskapsskolen" - der unge fant hverandre for livet. Et opphold ved Nesna lærerskole ga gjerne både et lærervitnemål - og en ektefelle» (Jenssen 2008, s. 68).

Selv stiftet Hjellvik ikke egen familie. I 1929 forlot han Nesna og fikk jobb ved Oslo Katedralskole. I hovedstaden bodde han alene. Skolemannen, målmannen, teologen og Nord-Norge patrioten Ivar Hjellvik døde i sin leilighet i Oslo, 85 år gammel.

Det kan tilføyes at da Hjellvik forlot Nesna arrangerte bygdefolket en avskjedsfest for å hylle hans store innsats for stedet. Elevlaget ved lærerskolen samlet inn penger til et portrettmaleri som både Nordland fylke og Nesna kommune var med på å finansiere. Maleriet ble avduket i 1955 og henger fortsatt på veggen i "gammelbygget" på Nesna. I 1963 mottok Ivar Hjellvik Kongens fortjenstmedalje i gull.

At han forlot Nesna hadde også sammenheng med at skolen i 1929 ikke tok opp nye lærerskoleklasser. Skolen ble imidlertid ikke nedlagt, så lærerne fikk permisjon som mange brukte til studieopphold både i inn- og utland. I 1930 var skolen tilbake i normal drift og da med ny rektor. Gjennom hele 1930-tallet fortsatte det samme mønsteret som tidligere med påtrykk om sikring av statlige driftsmidler. Her kan vi ut fra skolehistorien lese at kampen for skolen aldri kan sies å ha vært garantert og i så måte følte selvsagt og trygg. Årene fortsatte med kamp for å beholde studieplasser, om å skaffe midler til finansiering av selve driften, fagutviklingen og studentvelferden ikke minst. Dersom skolen skulle nedlegges, var det gjentakende spørsmålet hva de store bygningene skulle brukes til. Forslag om både landsgymnas, fiskerifagskole og kombinert jordbruks- og husmorskole var da nevnt.

En av skolens krumtapper og hovedlærer Arne Langset, som også en tid var ordfører i Nesna, kjempet for skolen fra mange hold og posisjoner. Selv om Langset aldri fikk stillingen som rektor ved lærerskolen, var han gjennom hele sitt liv den læreren som totalt sett hadde lengst arbeidstid ved skolen. Langset var fra Nesna og han kjente ikke bare de lokale forhold. Han arbeidet for å berge skolen hele sitt yrkesaktive liv og var i samarbeidet med Hjellvik en av

hans mest trofaste og viktigste støttespillere (Jenssen 2004). I hans arbeide ble det ikke minst argumentert for at den usikre situasjonen for skolen skapte usikkerhet i lærerstaben og i tillegg påvirket elevsøknaden i negativ forstand.

I Norsk Skoleblad² skriver daværende rektor Karl Egge at:

«Eg tenkjer heller ikkje på vanskane dei bygder eller byar kjem upp i som på so mange vis har knytt sin lagnad til desse skulane. Heller ikkje skal eg koma nøgjare inn på korleis det må kjennast serleg for folket her nord, at so snart Staten har fått reist ein einaste skikkeleg skule her - i denne vidsveimde men forsømde landsluten, er det straks nokon som er ute og peikar ut denne skulen som det fyrste offerlammet» (Norsk Skuleblad 1934, s. 160-162).

I 1939 ble det rektorskifte da Karl Egge sluttet og Olav Kårstad ble utnevnt som ny rektor av departementet. Arne Langset måtte også denne gangen se seg forbigått. Krigsårene ble også i Nesna en unntakstilstand, men der en stort sett fikk hindret at tyskerne overtok skolens bygninger, selv om krigsmakten påla lærerne og studentene å være tro mot det nazistiske idegrunnlaget.

Okkupasjonsmakten framsatte også krav om at lærerne skulle vise lojalitet ved å melde seg inn i Norges Lærersamband. Det gikk ut arrestordre til lærere som nektet, og rektor og flere lærere ble tatt til fange. Noen av lærerne falt i strid. Dette triste budskapet ble mottatt med sorg og rammet en sammensveiset lærerstab. Selv om folkeskolen på Nesna var blitt rekvirert av tyskerne, greide lærerne å holde lærerskolen i drift. Elevene støttet opp om arbeidet i skolen og deltok for eksempel med vedhogst for å skaffe brensel til oppvarmingen av lokalene.

Etter at krigen var slutt, sto en overfor utfordringen med å bygge opp igjen det som hadde forfalt og arbeidet som hadde blitt satt til side. Bygningene måtte renoveres. Lærerne trengte boliger. Lærermangelen var stor og lærerskolen på Nesna sto overfor et nytt rektorskifte. Undervisningsmessig sto en overfor en stor reform i forhold til både faglig bredde og innhold. I 1948 fikk skolen krav fra Kirke- og undervisningsdepartementet om å gjøre greie for skolens situasjon og undervisning. At lærerskolen var autoritær og en utpreget pugge-skole, ble kritisert med krav om reform og fornying av både fag og ledelse. Praksisopplæringen ble også kritisert med krav om modernisering i forhold til en tillempet pedagogikk og endret didaktisk forståelse. Statens Lånekasse ble opprettet i 1947 for å avhjelpe studenter som kom fra familier med dårlig økonomi. Lærerskolen skulle fortsatt ha to linjer. En 2-årig studentlinje for studenter med artium og en 4-årig linje med opptaksprøve for å sikre at studenter uten artium kunne bli lærere.

Da den gamle gymnastikksalen i 1958 brant ned, var det både med sorg og lettelse da det tidlig ble klart at et nybygg skulle reises. Da det nye bygget ble innviet i 1960, ble dette også en symbolsk seier for at skolen fortsatt skulle eksistere. Selv om lærerskolens trofaste sliter Arne Langset mange ganger var konstituert som rektor, fikk han aldri rektorstillingen. I 1963 ble han hedret for sitt utrettelige og langvarige arbeide for skolen med Kongens fortjenstmedalje i gull.

² I Norsk Skuleblad 1934 skriver daværende rektor Karl Egge et innlegg for å forsvare fortsatt drift av Nesna offentlige lærerskole. Dette er gjengitt i Arnekleivs bok fra 1968 s. 65.

Da Arna Meisfjord tok opptaksprøven og begynte på den 4-årige lærerutdanningen ved Nesna offentlige lærerskole i 1965, var det Sigurd Arnekleiv som var rektor. Ved utnevningen i 1961 var han 62 år og det var 40 år siden han selv hadde tatt lærerprøven ved Nesna lærerskole, som den gang var privat drevet. Som rektor kom han til å arbeide for bedre praksisutdanning, i tillegg til arbeidet for å styrke de fådelte skoler.

Arna Meisfjord ville tidlig bli lærer

Sommeren 1947 ble Arna Meisfjord født heime i kammerset på gården Meisfjord i Leirfjord kommune. Den vesle jenta vokste opp i en søskenflokk på sju barn. I kilometer luftlinje lå heimplassen ikke mange mil fra lærerskolen på Nesna, på det stedet hun som voksen skulle komme til å nedlegge mesteparten av sitt yrkesaktive liv.

Som barn og som jente måtte Arna tidlig ta del i huslige oppgaver sammen med moren. Selv om alle ungene måtte delta i gårdsarbeidet, var arbeidsoppgavene svært kjønnsdelte. Vi kan derfor forestille oss at Arna som liten jentunge, måtte stå på en kjøkkenkrakk for å rekke oppgaver som å "røre i grøten" og steke pannekaker. På denne tiden fantes ikke elektrisitet. Brenselet måtte føres til gården og en måtte spare og gjenvinne alt av tilgjengelige ressurser. Familieøkonomien var basert på et naturalhushold med framskaffelse av de fleste varer, som både mat og klær. Til den store barneflokk med fem aktive gutter, krevdes mye mat. Arna kan minnes at de til stadighet bakte brød i svartkomfyren på kjøkkenet, eller at hun sto og stekte pannekaker som fort gikk unna i ivrige guttenever.

På gården fantes sju melkekyr som ble føret og håndmelket to ganger i døgnet. Ei voksen ku måtte den gangen ha omlag førti liter drikkevann i døgnet. Dette i tillegg til vann for vasking av spener, melkeutstyret og renholdet i fjøset. Da en fikk mulighet for å legge vannrør for å få springvann innendørs, er det ikke merkelig at fjøset fikk prioritet framfor bolighuset (Grønbech 2008). Vannet måtte heises og bæres fra utebrønn i all slags vær. Vinterstid kunne vannveien kjennes lang. Dette arbeidet var gjerne karakterisert som kvinnfolkarbeid. På gården fantes hest, og den var det gjerne far og brødrene som håndterte.

Fjøsstellet og melking av kyrne var betraktet som konas oppgave. Arna forteller at hun ennå husker morens fingre som var røde og såre etter all melkingen. Dette er inntrykk som gjorde at ungjenta tidlig så det som en stor oppgave å støtte sin mor i alle gjøremål. Jenta lærte seg tidlig å ta ansvar. Hun følte plikten for å ta omsorg for andres velbefinnende og komfort.

I kårstua bodde farmoren som også var en viktig del av husholdet. Hun var utdannet meierske og var en viktig rådgiver og forteller. Hit kunne Arna og alle andre søke avkobling når de følte seg sliten og lei av dagens utallige gjøremål. På denne tiden var det svært uvanlig at kvinner hadde utdanning, og i så måte var jo bestemoren et unntak. Holdningen om at kvinner skulle "giftes bort" og bli "heimeværende", kan vi si holdt seg til langt ut på 1970-tallet.

I barndomsheimen ble det alltid diskutert. Selv om moren bare hadde sju års folkeskole og faren hadde ett år på folkehøgskole, karakteriserer Arna begge foreldrene som intellektuelle. Dette begrunnes ut fra deres store interesse for lesing, samfunnsutvikling og politikk. Datteren opplevde å vokse opp i en heim med samfunnsengasjement.

Begge foreldrene var pådrivere for at barna skulle få utdanning. Spesielt blir mors støtte framhevet, ikke minst da ungjenta fra Leirfjord bare 15 år gammel dro til Mørekysten for å ta opptaksprøve for å komme seg inn på en to-årig statsrealskole.

Hybeltilværelsen

Med støtte fra foreldrene, var det ungjenta selv som søkte opptak på Tingvoll statsrealskole på Nordmøre. Hit reiste hun alene for å avlegge opptaksprøve i alle skolefagene. Kontanter fantes bare til en enveisbillett. Penger til returen ble sendt på postanvisning, da foreldre hadde mottatt meierioppgjør for salg av melk.

Flere hundre ungdommer fra ulike kanter av landet, møtte opp til denne prøven. Skolen hadde kapasitet til tre skoleklasser. Arna lyktes med å komme inn. Dette beskrives som en stor seier. Med dette hadde hun vist at hun var "flink på skolen" (Brock-Utne og Haukaa 1980). Hun husket også at hennes folkeskolelærer, som også var fra Vestlandet, hadde møtt opp i barndomsheimen og bedt foreldrene om at de måtte sørge for at datteren fikk ta utdanning. Selv på Arnas tid var det ikke vanlig at jenter skulle bruke sine teoretiske evner, i den tid da det til og med i regnebøkene sto at enkelte regneoppgaver kunne jentene slippe å løse.

Å reise heimefra med to kolli for å installere seg på hybel, var ikke lett. Å forlate spesielt mor, ble følt som et svik. Tanken på alt arbeidet hun måtte make gjennom dagen, var plagsom. Ungjentas mål var ikke å ligge noen til last. Hun ønsket å greie seg selv og søkte statsstipend. For å få det månedlige regnskapet til å holde eller aller helst å gå i pluss, plukket hun bær som ble safta og sylta. Kjøttpålegg ordnet hun selv ved å foredle kjøttfarse til pølse eller postei. Middagsmaten tilberedte hun også selv på rommet hun leide. Slik greide Arna å spare penger til en ekstra heimreise på høsten. Heimreisen var en tur som tok et par dager med buss og tog.

Arna var flink til all slags håndarbeid. Som voksen var symaskin noe av det første hun sparte til for å kunne kjøpe sin egen. Etter denne anskaffelsen husker Arna at hun sydde en kjole til en venninne. Dette var et arbeidsbytte mot at denne kvinnen strikket Arna en kofte. I studietiden var det ikke uvanlig at jentene byttet klær eller håndarbeidsprodukter. Fra oppveksten hadde disse unge jentene allerede fått innblikk i en husholdsøkonomi som ikke bare baserte seg på å være selvprodusent, men som også innebar varebytte eller bytte av vennetjenester. Samarbeid og samhold var nøkkelbegrep for livsløp og karriere. Den ene tjenesten var den andre verdt (Grønbech 2010).

Selv om ungjenta hadde heimlengsel, ga hybeltilværelsen en selvstendighets- og frihetsfølelse. I "eget" rom kunne hun lese i fred og ro og bare konsentrere seg om skolearbeidet. Dette var i så måte uvante og gode ungdomsår.

Utdanningskarrieren

Etter realskolen var Arna for ung til å komme seg inn på lærerskolen, slik målet var fra hun var liten jente. I ventetiden fikk hun jobb på en sykeheim i Trøndelag. Etter ett år søkte hun opptak både på sykepleierutdanningen og Nesna lærerskole. Da hun kom inn på begge utdanningene i 1965, valgte hun å bli lærer. På lærerskolen var det bare en av fire kandidater som greide opptaksprøven. At hun greide opptaksprøven, ble sett på som en slags skjebnebestemmelse som ble avgjørende for å velge læreryrket. At hun på samme lærested omlag 30 år etter skulle bli rektor, var da selvsagt utenfor tankens rekkevidde.

De fire årene på Nesna var intense og preget av en total studenttilværelse, som å være oppslukt av forberedelser til å skulle bli en "god" lærer. Studentene bodde i studentboliger på området rundt lærerskolen her det foregikk aktivitet så og si hele døgnet. Denne boformen innbød til sosial- og faglig nærhet i alt en foretok seg. Både sangkor, teatergrupper, elevlag og idrettslag opptok studentenes fritid. I tillegg var denne perioden preget at et stort politisk

studentengasjement. 1960-årene var i vesteuropeiske land og USA preget av en politisk bevisstgjøring med studentoppgjør (Hagen 2002). Studentprotestene nådde også Nesna lærerskole der studentene krevde større studentstyring og innflytelse i lærerutdanningen. Studentkravet gjaldt å skaffe seg innflytelse både i forhold til det faglige innholdet og overfor måten undervisningen foregikk på. Studentene mente skolen representerte et foreldet syn på lærerrollen, både når det gjaldt pensumslitteratur og i forståelse av den didaktiske læren og undervisningspraksis.

Sett ut fra en studentsammenheng var 1960- og -70-årene preget av en radikal oppvåkning og omveltning. Studentene ønsket ikke bare større medbestemmelsesrett og deltakelse i utformingen av egen profesjon. Pedagogikkens grunnteser og fagforståelse ble satt under debatt. Studentene ønsket seg bort fra en autoritær undervisningsstil. Den autoritære lærerrollen og didaktikken ble ansett som konservativ og preget av stagnasjon. På Nesna engasjerte Arnas klasse seg i en egen faggruppe der de i norskfaget krevde at "gamle" lærebøker ble erstattet med nyere litteratur på pensumlista. Studentene vant gehør, og til denne historien hører med at de ikke minst utmerket seg ved eksamen. Det følte som en seier å bli betraktet som en faglig ressurs, slik Arna i ettertid kan uttrykke det som følte som et opprør mot etablissementet av lærerautoriteter.

Fokus var også rettet mot likestillingstanken mellom jenter og gutter. Selv om begrepet om likhet har stått sentralt i pedagogikken, har likhetsideologien vært basert på maskuline verdier som normen og der følgelig feministiske holdninger har blitt skjøvet til sides og usynliggjort (Brock-Utne og Haukaa 1980).

Da en av jentene i klassen ble gravid, ønsket lærerstaben å utvise henne. Da aksjonerte klassekameratene og krevde at enten fikk denne kvinnen bli, eller så ville alle gå i solidaritet for å støtte henne. Protesten medførte at kvinnen fikk fortsette sine studier.

I studietiden var Arna med på å etablere en kvinnegruppe på skolen. Hun husker at daværende rektor Sigurd Arnekleiv uttrykte at: "Og så disse jentene som trur at dei kan forandre verda!" Studentene gjorde seg også gjeldende i lokalsamfunnet på Nesna, der de utgjorde en så stor kjøpegruppe at de til og med fikk nedsatt ølprisene på den lokale puben!

Arna Meisfjord oppsummerer studietiden med at en i etterkrigsårene hadde opplevelsen av å være en viktig generasjon som skulle bidra til å gjenreise landet. På det nasjonalpolitiske plan sto en overfor en modernisering av nasjonen. Sentralisering var et politisk mantra. Fra statlig hold ønsket en å skape et industrialisert og kunnskapsbasert samfunn. Naturalhusholdet med småskaladrift skulle nedlegges til fordel for større enheter, både innen landbruk og fiskeri. Primærnæringsproduksjonen ble i så måte nedprioritert.

Studentene opplevde å være ettertraktet og kunne velge lærerstillinger. Derfor opplevde Arna det som en stor skuffelse å oppdage at de venstreradikale standpunkter hun sto for, ble politisk overvåket. Dette ble iverksatt og gjennomført av den samme statsmakt som var med på å tilrettelegge utdanningsmuligheter for den oppvoksende generasjonen. Arna Meisfjord har i dag fått utlevert mappa si. Her finnes en oversikt over myndighetenes registrering av hennes virksomhet som statsmakten anså som truende for rikets sikkerhet. Denne omtales som "smertelig lesing", og står i sterk kontrast til myndighetenes ideologi som også oppmuntret ungdommer til å vise samfunnsengasjement og til å ta politisk ansvar (Michelet 2011).

Yrkeskarrieren

Arna Meisfjord sier hun alltid har likt å gå på skole. I årene på folkeskolen ble lærer Seime som opprinnelig kom fra Vestlandet, en viktig holdningsskaper og modell for å vise medmenneskelige verdier. Det var for øvrig denne læreren som personlig møtte opp i hennes barndomsheim, for å be foreldrene om at de måtte sørge for at datteren fikk videre skolegang. Arna ser derfor ikke bort fra at lærer Seimes påvirkning var den direkte årsak til at hennes første lærerjobb ble på Vestlandet, ved en gutteskole for "vanartede barn". Skolen lå isolert på en øy hvor gutter fra hele landet bodde på internat. Øya var ikke større enn gårdsbruket heime i Leirfjord, på omlag 90 mål. Dette var gutter som hadde kommet skeivt ut i forhold til normalskolen. Disse guttene ble derfor sendt til en spesialskole som også ble som en form for fengsel.

Ved spesialskolen jobbet det bare menn. Arna Meisfjord var derfor den første og eneste kvinnelige læreren i skolens hundreårige historie også her. Her hører det med at det kom en kvinne som lærer året etter. At denne kvinnen sluttet til jul samme året, sier kanskje noe om hvor strevsomt dette undervisningsarbeidet kunne være. På internatet fantes en kvinne som hadde ansvaret som "husmor". Hun sørget for matlagingen og renholdet. Arna husker at denne kvinnen vasket bopelen til hennes kollegaer som var menn. Da Arna ankom ble hun spurt om hun ville vaske selv, ettersom hun var kvinne!

Disiplinen ved skolen var streng, med utøvelse av det som i dag kan karakteriseres som maktpedagogikk. Dette prøvde Arna å dempe gjennom å vise elevene godhet og vennlighet. Mange av guttene oppsøkte henne privat etter at skoledagen var slutt, og da ikke minst for å prate om sine problemer. Disse møtene og samtalene med guttene, var med på at hun mestret og holdt ut dette ene året i en svært vanskelig og krevende jobb. Som kvinne og lærer forsto Arna at disse "bortsatte" guttene mest av alt trengte omsorg og nærhet.

Etter dette utfordrende første året som lærer, kjentes et behov for å kvalifisere seg i fagfeltet spesialpedagogikk. Dette resulterte i at Arna tok eksamen i første og andre avdeling i spesialpedagogikk, henholdsvis i Halden og Oslo. Deretter gikk turen igjen nordover og denne gang til Mosjøen. Her ble hun lærer i en spesialklasse i barne- og ungdomsskolen. Arna giftet seg med en mann fra Bardal, og hun søkte lærerjobber som lå nærmere hans heim plass i Leirfjord, der de overtok ektemannens heimgård.

I denne tiden bestemte Arna seg for å ta hovedfag i pedagogikk i Trondheim. Hovedfagsoppgaven (mastergraden) dreide seg om likestilling mellom jenter og gutter i grunnskolen (Meisfjord 1985).

Etter avlagt eksamen fulgte stillingen som rektor ved grunnskolen i Bardal, der likestillingsarbeidet ble et viktig arbeidsområde. Det var i denne forbindelse at Arna fikk forespørsel fra Høgskolen i Nesna om å søke en stilling her, da de manglet lærere i pedagogikk. Nesna lå da i pendleravstand til Bardal der familien nå hadde bosatt seg.

Tiden som rektor

Arna var nå som kommet "heim", til lærestedet der hun tjue år tidligere hadde avlagt lærerprøven. Tilbake på Nesna engasjerte hun seg umiddelbart i fagforeningsarbeidet. I ettertid anses arbeidet i Norsk lærerlag, på alle nivå, seg som avgjørende for forståelse av rektorstillingen som hun ble valgt til i 1996.

Spørsmål om likestilling mellom kvinner og menn, om seksuell trakassering og seksuelle overgrep, satte Arna på dagsordenen fra første stund. Tema ble aktualisert både i forhold til studentene, i fagmiljøet og i forhold til lærerutdanningen. At Arna som kvinne i lederposisjon satte fokus på seksuell voldsmisbruk, medførte at hun fikk mange henvendelser fra kvinner som følte seg utsatt. Engasjementet for å belyse et blindfelt der kvinner følte seg oversett og utnyttet, bidro til at Arna Meisfjord ble en pådriver for å etablere et senter ved høgskolen for likestillingsarbeid i barnehage og skole. I rektorstillingen følte hun ansvar for å rette fokus mot en kjønnsmessig undertrykking, for også å bidra til en bevisstgjøring studentene skulle ta med seg videre i sin lærergjerning.

En annen sak som tidlig kom på rektors bord, var spørsmålet om å gi undervisning i sørsamisk språk for å sikre at sørsamiske barn fikk undervisning i sitt morsmål. Arna Meisfjord fikk møte Anna Jakobsen, en samisk forkjemper som hadde vært lærer i Majavatn. Som rektor var det et stort øyeblikk da Høgskolen i Nesna allerede i 1998 fikk til en desentralisert årsenhet i sørsamisk språk og som gikk over to år.

For innsatsen mottok høgskolen et bjørnespyd som i dag henger som dekor på veggen ved Høgskolen i Nesna.

Senere ble Anna Jakobsen utnevnt som æreslektor ved Høgskolen i Nesna, som en æresbevisning Arna Meisfjord i sin rektortid opprettet. Før utnevnelsen hadde skolens ledelse bedt om å få forslag i regionen for en fremming av ildsjeler innen det pedagogiske fagfeltet.

Av andre viktige saker nevnes at rektor umiddelbart ryddet plass for mandagsmøter med skolens studenter. Her kunne studentene komme med forslag overfor skolens ledelse. Slik ble det åpnet for en mer direkte kontakt til studentene der en fanget opp både ideer og problemer. Slik sørget rektor for et nært samarbeid mellom studenter og lærere. Dette arbeidet fikk både faglig, sosial og kulturell betydning, ikke minst når høgskolen sto overfor ytre politisk press. Studentenes initiativ ble fanget opp og brukt som positiv kraft i utviklingen av skolen for å sikre faglig fornying og hindre stagnasjon.

Det nære samarbeidet til studentene var viktig for å skape vitalitet i pedagogikken som fag, og fulgte en lang tradisjon der lærerskolen også hadde vært en viktig faktor i lokalmiljøets kulturmønstring.

Siden lærerskolen som senere ble Høgskolen i Nesna alltid har vært utsatt for ytre press både faglig og økonomisk, understreker Arna Meisfjord betydningen av et nært og bredt samarbeid i forhold til studentene som en faglig ressurs. Det krever også et samarbeide med politikere for at utdanningsinstitusjonen videreføres som et lokalt og regionalt kraftsenter.

Den mest arbeidskrevende oppgaven i rektorperioden, ble kampen om midler til å reise et nybygg ved høgskolen. Dette bygget skulle ikke bare inneholde undervisningsrom, men også kantine, bibliotek, lesesal, aula og en informasjonsavdeling. Problemstillingen i utbyggingskravet overfor departementet, var ikke bare at skolen trengte dette servicebygget, men at skolen uten dette nybygget sto i fare for nedleggelse. Arbeidet for reising av et nybygg startet i 1996, med en formell søknad til departementet året etter.

Arna Meisfjord kunne i sin rektortid trekke seg tilbake fra vervet i 2003, med forvisning om at departementet hadde bevilget penger til et nybygg. Det var en stor tilfredsstillelse å vite at alle reisene til departementet i Oslo, arbeidsstrevet og allianseskapingen til politikere og

næringsliv i Helgelandsregionen hadde ført fram. Her jobbet hun fram et samarbeide til de den gang 45 kommuner i Nordland fylke og dessuten til de fire regionsentrene. Ikke minst fant hun støtte hos studentene. De faste mandagsmøtene og kontakten til studentene, kom nå godt med.

Arna var i 2003 utslitt av arbeidet med å skaffe penger til nybygget. Da hun fikk forskningspermisjon og kunne trekke seg mer tilbake, var startbevilgningen kommet i orden. Etter denne store arbeidsinnsatsen opplevdes det derfor som en stor seier da nybygget ble innviet i 2006. På folkemunne ble dette da også kalt "Arnas hus".

Arna Meisfjord foran det nye servicebygget som på folkemunne kalles "Arnas hus". Foto: D. Grønbech.

I det politiske arbeidet og prosessen for å skaffe bevilgning til nytt servicebygg, reiste Arna utallige turer til Stortinget. Hun satt så ofte i Stortingskantina at noen trodde hun jobbet som politisk rådgiver her, slik hun selv erfarte det.

Arna Meisfjord sier at hun i rektorperioden ofte hadde den første rektor ved Nesna lærerskole, Ivar Hjellvik, i tankene ut fra måten han vant fram i sitt arbeide. Som foregangsmann lærte han henne betydningen av å søke allianse til gode støttespillere for å kunne være pådriver. Å danne nettverk og å finne "den rette" personen i den offentlige forvaltningen og da ikke minst i departementet, ble viktig for å bringe "saken" videre inn og opp i beslutningsnivåene. For å vinne fram, er det derfor alltid viktig å finne støttespillere og sikre seg hjelpere. Ingen vinner alene. Alle seire er fundert på lagarbeid, slik dette også framstår som Arna Meisfjords filosofi og lederstil.

Selv om skolen i 1994 overlevde sin selvstendighet i det som ble omtalt som den "store" høgskolereformen, har lærerskolens egen skolehistorie vært preget av en eviglang kamp for overlevelse. Kampen for å få egen Studentsamskipnad pågikk i årene 1998-1999 og ble vunnet. I 1999 fikk Høgskolen i Nesna Kirke- og utdanningsdepartementets evalueringspris for sin kvalitet på utdanningen. Høgskolen vant også en faglig kampsak om opprettelse av desentralisert sykepleieutdanning som i sin utforming har fått ros for praksisutdanningen.

Arna Meisfjord ser mørkt på at Høgskolen i Nesna fra 1. januar 2016 i realiteten er lagt inn under Universitetet i Nordland med base i Bodø by.

Selv om høgskolen kjempet for å få være en selvstendig høgskole og for å kunne fortsette sitt arbeid som et læresenter i Helgelandsregionen, vil Høgskolen i Nesna fra årsskiftet 2016 være nedlagt. I det midlertidige fellesstyret for Universitetet i Nordland og Høgskolen i Nesna, har høgskolen 3 av 13 medlemmer. Om utdanningsinstitusjonen på Nesna etter sammenslåingen vil få noen representanter avhenger av valg.

Kvinnesaksvinnen

Arna Meisfjord sier at hun tidlig lærte seg å forstå at kvinners liv og arbeid var mindre verdt enn mannfolkenes. I heimen så hun daglig morens strev. På folkeskolen erfarte hun at "vanskelige" regnestykker var beregnet for gutter. I tiden som student erfarte hun at kvinner som ble gravid sto i vanskelige kår. I denne tiden var mannens kjønnsrolle dessuten så dominant at jenter for eksempel ikke kunne by opp en gutt til dans på lørdagskvelden. Unge kvinner skulle være "veggpryd", slik denne passive rollen avventende på en stol, kunne bli omtalt.

I stillingen som rektor, erfarte Arna Meisfjord at enkelte hadde problemer med å akseptere en kvinnelig sjef. Ennå i Arnas rektorperiode var det altså høyst uvanlig at kvinner både i universitets- og høyskolesystemet hadde den øverste lederrollen.

Arna Meisfjord sier at hun i sitt arbeid har stått på skuldrene til mange som har gått foran henne, og som har "brøytet" og vist vei. Både folkeskolelæreren, Nesna lærerskoles første rektor Ivar Hjellvik og foregangskvinnen Katti Anker Møller (1868-1945) har vært et fundament å stå på. Men aller mest har moren vært en ledestjerne.

Arnas mor var bonde. I et naturalthushold med sju barn, måtte hun arbeide kontinuerlig og kunne ikke ta noe for gitt, heller ikke en ledig stund for å slå av en prat med nabokjerringen. Familien måtte med andre ord arbeide for føda. Selv om alle familiemedlemmene måtte delta i arbeidet på gården, var arbeidsoppgavene svært kjønnssegregerte. Fra barnsben av fikk barna med seg at mannens arbeidsoppgaver hadde høyere status enn kvinnfolkarbeidet.

Arna Meisfjord begynte tidlig å lese litteratur om norske foregangskvinner som Katti Anker Møller og Gina Krog (1847-1916). Her siteres Gina Krog som sa at: "Når en mann taler vår sak, teller det mer enn ti kvinner". På lærerskolen leste kvinnegruppa Betty Friedans bøker og da ikke minst "Myten om kvinnen" som ble utgitt på norsk i 1963.

Gjennom sitt hovedfagsarbeid i pedagogikk, fikk Arna ytterligere teoretisk perspektiv på likestillingsproblematikken. Å kunne utdype likestilling som begrep, ga innsikt i en patriarkalsk orden med menns kontroll over kvinner som et universelt fenomen. At dette var en samfunnsskapt under- og overordning, styrket en politisk mobilisering for å endre situasjonen. Arna kommer derfor tilbake til lærerskolen rektor Sigurd Arnekleiv som ikke trodde på at "desse jentene" kunne forandre verden.

Arna Meisfjord sier at gjennom arbeidet med hovedfagsoppgaven i pedagogikk med tema likestilling mellom jenter og gutter, var det som om at mange ting hun hadde observert og erfart som urettferdig, falt på plass. Nå forsto hun ikke bare mønsteret i den tidlige kjønnsfordelingen av arbeidsoppgaver i barndommen, at jenter kunne sløyfe regnestykker i

barneskolen og at hun i studietiden helst måtte forholde seg passivt til menn. Hun begynte å øyne maktstrukturen som ikke bare var politisk og økonomisk basert. Undertrykkningen var også holdningsbasert og knyttet til sosialiseringprosessen i utformingen av jente- og gutterollen. Kvinners mindreverd ble uttrykt gjennom holdninger i reklamen og i form av pornoindustrien. At jenter ble voldtatt, mishandlet og misbrukt av menn, og da ikke minst i nære relasjoner, var forbundet med en skam kvinnene også kom til å tie om.

Det er derfor ikke tilfeldig at vold som tema kom til å stå sentralt da Arna Meisfjord i 2011 kunne være med på å innvie Kvinneuniversitetet i Norden ved Høgskolen i Nesna. Denne lokaliseringen var svært viktig for å markere ny giv ved høgskolen.

Likestillingsdepartementet støttet tiltaket med en million og Nesna kommune ga etableringsstøtte på hundre tusen kroner, slik det stiltes krav om for å kunne etablere en stiftelse. Høgskolen inngikk i et gunstig samarbeid om lokaler og driftsmidler for å dekke administrasjonsutgifter.

Initiativet til Kvinneuniversitetet kom fra den erfarne politiker og professor em. i psykologi Berit Ås, som fikk Arna Meisfjord med på laget til å etablere en stiftelse.

Opprettelsen av Kvinneuniversitetet var ikke bare viktig for å holde kvinnekampen levende og avdekke tabubelagte og "usynlige" felt som kvinnemishandling. Etableringen ble viktig for å styrke Helgeland som utdanningsregion.

Kvinneuniversitetet markerte sitt arbeid gjennom å peke ut tre målområder. I tillegg til seksuell trakassering, skulle en arbeide for å synliggjøre kvinners reproduktive arbeidsoppgaver og arbeide for å sikre like rettigheter i utdanning og arbeidsliv.

Her har opprettelsen av faget "vold mot kvinner - retten til et liv uten vold", vært viktig. Selv om dette faget også har vært kjempet fram, har Nordland fylkeskommune og Justisdepartementet gitt sin økonomiske støtte. Selv om Høgskolen i Nesna legges ned fra årsskiftet i 2016, vil dette faget fortsette og ta opp nye studenter.

I en tid med forandring og raske skifter, kjemper Arna fortsatt som pensjonist for at Helgeland skal få beholde en viktig og vital kunnskapsbase på Nesna. Dette i en stor region, bestående av 44 små kommuner som får enda lengre vei til nærmeste utdanningssenter dersom utdanningstilbudet ved Nesna skrelles vekk.

Arna Meisfjord er forøvrig den eneste som noen gang har mottatt likestillingsprisen i Nordland fylke. Dette skjedde i 1987. Fylkets likestillingspris har altså bare vært utdelt en gang, og ble tildelt henne etter forslag fra noen menn i Dønna kommune som hadde etablert gruppen "Menn mot porno".

I dag er nettopp arbeidet å hindre vold mot kvinner en av Arnas viktigste kampsaker, og som ikke minst har vært motivasjonsførende for opprettelsen av et eget fag med fokus på seksuell trakassering og volden mot kvinner.

Avsluttende refleksjoner

De omlag hundre årene som har gått siden lærerskolen på Nesna i 1918 ble etablert som en privatskole og til i dag, kan framstilles som en lang kamp for egen berettigelse. Da Stjernøutvalget i januar 2008 avga sin innstilling angående utredning om ny struktur i høyere

utdanning, ble det blant annet lagt fram forslag om å legge ned Høgskolen i Nesna. Dette ble da en politisk kampsak der høgskolen seiret med påtrykk fra ansatte og studenter.

Arna Meisfjord sier at skolens tilblivelse og historie er som en lang fortelling om hvordan kunnskap gir næring til en politisk bevissthet og som hindrer undertrykkelse. Hun bemerker at fortellingen om lærerskolen i Nesna illustrerer hva som skal til for å komme seg vekk fra et "u-land" til selvbevissthet og velferd. Som pedagog sier hun at utdanning er nøkkelen til høyere levestandard, uansett hvor en befinner seg i verden.

Etableringen av lærerskolen i Nesna for snart hundre år siden, viser veien et hvert u-land må gå. Å være selvstendig og ha råderett, blir viktig for å foredle kunnskapen som skal bygge og styrke en region eller et land. Dette erfarte lærere ved lærerskolen i Nesna, ikke minst i okkupasjonsårene da tyskerne krevde at lærere og studenter skulle vise lojalitet til deres nazistiske ideologi.

At skolen i 2015 er besluttet nedlagt som høgskole og fra 2016 skal inngå i Universitetet i Nordland, anses derfor ikke bare som en nedleggelse av en hundreårig kunnskapstradisjon og utdanningsbase, men som et stort tap for Helgeland som allerede i utgangspunktet er en utdanningsfattig region.

Nesna står dermed overfor en sentralisering som føyer seg inn i mange liknende nedturer, men der skolen likevel har vist seg kreativ og overlevelsesdyktig.

Arna Meisfjord hadde et nært forhold til sin farmor som var utdannet meierske. I farmorens tid var det helt uvanlig at kvinner hadde utdanning utover folkeskolen. Da farmoren skulle reise fra Sunnmøre og nordover til Leirfjord, var det på betingelse av at hun først giftet seg med Arnas farfar. Bestemorens historie vitner om at det på begynnelsen av 1900-tallet ikke var mange kvinner som kunne stille krav til sine menn.

Som barn kunne Arna løpe over gårdstunet og få anerkjennelse for sitt vitebegjær. I kårstuen fant hun trygghet i møte med en sterk og selvstendig kvinne som karakteriseres som å ha kloke øyne. Arna beskriver henne med en aura av nærvær, stolthet og trygghet. Arna Meisfjord er vokst opp med å "finne råd for uråd" og lanserer en ny kreativ løsning for at Nesna også denne gangen skal bestå. Arna Meisfjord avslutter med å lansere ideen om en søknad til Unesco for å få "gammelskolen" på Nesna vernet og satt på Unescos verdensarvliste. Begrunnelsen er at trebygget som ble reist i 1921, er at av de største trebygninger i Nord-Norge i en landsdel som ble svært bombet og nedbrent under krigen.

I likhet med at Vegaøyene har fått status som verdensarv, begrunnet i menneskers naturalhushold og nære tilknytning til naturen og at Notodden er blitt knyttet til industrivirksomhet, kunne Nesna innlemmes som senter for utdanning og kunnskapsutvikling. Det siste begrunnes med utdanningens store betydning for å kunne reise et folk og et land fra å være u-land til å bli et demokrati i utvikling mot en velferdsstat for alle. Arna Meisfjord ser da for seg at Nesna kan utvikles som et senter for Nordisk kvinneforskning og utdanning.

Likstillingsarbeidet krever tålmod og er et kontinuerlig oppdragsprosjekt. Dette er et dannelsesprosjekt som hele tiden må voktes for at ikke kvinner skal ignoreres og falle i skyggen av samfunnsutviklingen basert på maskuline verdier. Som utdanningsoppgave handler dette om et kontinuerlig arbeid med å synliggjøre det usynlige og kjempe for kvinners rettigheter. Dette handler i sin tur om å sikre barnas oppvekstvilkår og rettigheter til å leve et trygt og verdig liv.

Litteratur:

- Arnekleiv, Sigurd m.fl. (red.) (1968): Nesna lærarskole 50 år. 1918 - 1968.
Aktietrykkeriet i Stavanger.
- Brock-Utne, Birgit og Haukaa, Runa (1980): Kunnskap uten makt.
Oslo. Universitetsforlaget.
- Friedan, Betty (1963): Myten om kvinnen.
Oslo. Universitetsforlaget.
- Grønbech, Dagrunn (2008): Kystkvinnens liv og virke. Fra naturalhushold til enetilværelse. En verdighetsbeskrivelse. Dr. philos. avhandling. Institutt for pedagogikk. Universitetet i Tromsø. Tromsø.
- Grønbech, Dagrunn (2010): Kystkvinnen. Fiskerbonde og omsorgsbærer.
Mosjøen. Rønnes trykkeri.
- Grønbech, Dagrunn (2012). *Arna Meisfjord - kvinnesakskvinne og helgelandspatriot.*
Årbok for Helgeland.
- Hagen, Roar (2002): *Positivismens positivisme.*
Oslo. Sosiologisk Årbok.
- Jenssen, Øyvind (2008): Grendeskolene på Helgeland og mannen fra Romsdal.
Fagernes, Valdres Trykkeri.
- Jenssen, Øyvind (2004): *Arne Langset fra Nesna. Bonden, lærerskolemannen og politikeren.*
Årbok for Helgeland.
- Meisfjord, Arna (1985): Arbeid for likestilling mellom jenter og gutar i grunnskolen: ei intervjuundersøking.
Hovedoppgåve i pedagogikk.
Universitetet i Trondheim.
- Michelet, Jon (2011): Mappa mi - en beretning om politisk overvåking.
Oslo. Oktober forlag.
- Skjelmo, Randi Hege (2007): Endringer i norsk allmennlærerutdanning - mot en sterkere enhetlighet : desentralisert allmennlærerutdanning i Nord-Norge 1979 - 2006.
Dr. polit. avhandling. Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Universitetet i Tromsø.

Takk til Arna Meisfjord for givende samtaler som denne artikkelen er basert på.

Fredrikke – Organ for FoU-publikasjoner – Høgskolen i Nesna

Fredrikke er en skriftserie for mindre omfangsrrike rapporter, artikler o.a som produseres blant personalet ved Høgskolen i Nesna. Skriftserien er også åpen for arbeider fra høgskolens praksislærere og studenter.

Hovedmålet for skriftserien er ekstern publisering av Høgskolen i Nesnas FoU-virksomhet. Høgskolen har ikke redaksjonelt ansvar for det faglige innholdet.

Redaksjon

Hovedbibliotekar

Trykk

Høgskolen i Nesna

Omslag

Grafisk design: Furore Design

Layout: Trude Gystad

Opplag

Etter behov

Adresse

Høgskolen i Nesna

8700 NESNA

Tlf.: 75 05 78 00 (sentralbord)

Fax: 75 05 79 00

E-post: postmottak@hinesna.no

Oversikt utgivelser Fredrikke

Hefter kan bestilles hos Høgskolen i Nesna, 8700 Nesna, telefon 75 05 78 00

Nr.	Tittel/forfatter/utgitt	Pris
2015/3	Fredrikke Tønder Olsen - en foregangskvinne fra øya Løkta på Helgeland / Dagrunn Grønbech	
2015/2	Culture of Trust in ICT-aided Educational Interactions / Harald Nilsen	
2015/1	Rapport fra pilotprosjektet «Magedans for store damer» : - en kvalitativ studie om kropp og bevegelse / Trude Jægtvik	
2014/4	Vår vei til bachelor i sykepleie - danning og utdanning av sykepleiere på Ytre Helgeland : rapport om prosjektet / Tone A. Lund	
2014/3	Fredrikke Tønder Olsen - en foregangskvinne fra øya Løkta på Helgeland / Dagrunn Grønbech	25,-
2014/2	Undervisningsopplegg med oppmerksomhet mot egen og andres kropp. Magedans ved Videreutdanning rettet inn mot seksualitet, seksuelle overgrep og misbruk. Rapport om prosjektet / Trude Jægtvik	45,-
2014/1	Leik og språkleik i klasserommet : rapport Prosjekt Språkjungelen / Anne-Lise Wie	80,-
2013/2	Lese og skrive og regne er gøy- / Anne-Lise Wie (red.). - 2. utg	160,-
2013/1	"Den som stiller vogga, styrer landet." Klar tale med uklart innhold : analyse av debatten i Stortingets familie- og kulturkomité om St.meld. nr. 41(2008-2009) "Kvalitet i barnehagen" / Hilde Gabrielsen	45,-
2012/1	Estetiske aktiviteter og matematikkundervisning / Bente Solbakken og Håvard Soløy	100,-
2011/3	Evaluering av overtakelsespraksis i førskolelærerutdanningen / Signe Agnete Hansen og Solveig Methi	130,-
2011/2	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 26.-27.januar 2011 / Snorre M. Sivertsen (red.)	80,-
2011/1	Education across borders : Towards e-Didactics of International Module in Socio-cultural Aspects of ICT / Beata Godejord, Elzbieta Perzycka	120,-
2010/1	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 27.-28.januar 2010 / Hanne M. Reistad (red.)	145,-
2009/8	IT-studier, tilstrømming og våre studenter : hovedrapport for FoU-prosjektet IT-studiene og utdanningsmarkedet / Geir Borkvik, Laila J. Matberg	110,-
2009/7	Læringsstøttende bruk av Moodle / Elsa Løfsnæs og Beata Godejord (red.)	80,-
2009/6	Friluftsliv blant barn og unge på Helgeland : en kvantitativ undersøkelse ; rapport 1	110,-
2009/5	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet (5. utg.) / Patrick Murphy, Morten Mediå (rev.)	65,-
2009/4	International view on: Teacher Education, Educational Technology, Motivation//Divergent Thinking//Readiness, Special Educational needs / Anna Watola & Harald Nilsen (red.)	140,-
2009/3	Utvikling av en praksisrettet lærerutdanning / Per Karl Amundsen	60,-
2009/2	Å være nyutdannet lærer, behovet for veiledning og organisering av veiledning i skolen / Per Karl Amundsen	45,-
2009/1	Morsmålslærere for minoritetsspråklige elever har ordet / Øyvind Jenssen (red.)	150,-
2008/9	Medienes makt og rolle : hva kan vi lære av miljødebatten i Norge? : foredrag ved forskningsdagene 26. september 2008 / Erik Bratland	40,-
2008/8	Sosialt utviklende og lærende prosesser i små og større læringsmiljøer / Jan Birger Johansen	70,-
2008/7	Evaluering av Lesefokus - leseopplæring ved Selfors barneskole / Anne-Lise Wie	115,-
2008/6	Grotting i skolen : tre grotter i "Ørnflåget" i Nesna - ferdsel, muligheter og faglig tilnærming / Pål Vinje	55,-
2008/5	Den mangelfulle konstruktivismen i studiet av miljøbevegelsen/ Erik Bratland	40,-
2008/4	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet (4. utg.) / Patrick Murphy, Morten Mediå (rev.)	65,-
2008/3	The Teacher for the Knowledge Society : With contributors from Argentina, Norway, Poland and USA / Nilsen, Harald & Elzbieta Perzycka (red.)	145,-
2008/2	Evaluering av arbeidet mot mobbing i fådeltskolen : muligheter og hindringer i forbindelse med implementeringen av et nasjonalt program mot mobbing i fådelte skoler (kortversjon) / Oddbjørn Knutsen	60,-

<u>2008/1</u>	Sammen om formidling : Høgskolen i Bodø og Høgskolen i Nesna fellesarrangementer under Forskningsdagene 2007, Mo i Rana / Ander-Trøndsdal, Kerstin m.fl (red.)	75,-
<u>2007/14</u>	ICT in educational context : exchanging knowledge between Czech, Norway and Poland / Siemieniecka-Gogolin, Dorota og Harald Nilsen	85,-
<u>2007/13</u>	Kids and Internett/Barn og internett : A Polish-Norwegian look at the digital world of kids/et polsk-norsk blikk på barn og unges digitale hverdag / Beata Godejord og Per Arne Godejord (red.)	175,-
<u>2007/12</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 25.-26.januar 2007 / Marius Meisfjord Jøseveld (red.)	75,-
<u>2007/11</u>	Når språk møter språk : om forholdet mellom morsmål og målspråk / Øyvind Jenssen	120,-
<u>2007/10</u>	Samspill med fokus på barneperspektivet : studentoppgaver fra studiet Småbarnspedagogikk 2006-2007 / Bjørg Andås Ohnstad (red.)	125,-
<u>2007/9</u>	Matematikk på ungdomstrinnet : med IKT og Cabri som verktøy / Harald Nilsen og Henning Bueie	45,-
<u>2007/8</u>	Hva viser småbarnsforskningen om barns sosiale utvikling i tidlige leveår? : en kritisk gjennomgang av psykoanalytiske, læringspsykologiske og tilknytningsteoretiske forklaringer / Oddbjørn Knutsen	55,-
<u>2007/7</u>	Lese og skrive og regne er gøy... : arbeid med begynneropplæring i lærerutdanningene ved Høgskolen i Nesna 2003-2007 / Anne-Lise Wie (red.)	160,-
<u>2007/6</u>	Dannelsesperspektivet i lese- og skriveopplæringen og ansvarsfordeling som grunnlag for videre utviklingsperspektiver / Elsa Løfsnæs	220,-
<u>2007/5</u>	Language learning - additional learning - learning environment - teachers's role : classroom studies in Czech Republic and Poland / Harald Nilsen	70,-
<u>2007/4</u>	På den åttende dag : en reise i en lærers erfaringer / Harald Nilsen	35,-
<u>2007/3</u>	The School Reform - 2006: Knowledge Promotion : a critical view Den norske skolereformen - 2006: Kunnskapsløftet : et kritisk blikk / Harald Nilsen	30,-
<u>2007/2</u>	Holocaust : rapport fra et dramaforløp med utgangspunkt i Joshua Sobols' skuespill "Ghetto" / Tor Helge Allern	200,-
<u>2007/1</u>	Curriculumtenkning innen TIMSS : metodeutvikling	120,-
<u>2006/11</u>	Forskjellighet og likeverdighet : en dekonstruktiv lesning av kunnskap og utdanning i den fådelte skolen / Anita Berg-Olsen	50,-
<u>2006/10</u>	Små skoler i små samfunn : å studere utdanning og læring i kontekst / Anita Berg-Olsen	50,-
<u>2006/9</u>	Bruk av Moodle som læringssystem og et sosialt samspill mellom studenter / Tom Erik Nordfonn Holteng og Laila Matberg	40,-
<u>2006/8</u>	Veiledning av nyutdannede lærere på Helgeland : nyutdannede lærere - halvfabrikata eller ferdigvare? / Knut Knutsen	100,-
<u>2006/7</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 26.-27.januar 2006 / Knut Berntsen (red.)	60,-
<u>2006/6</u>	Psykologisk subdeprivasjon hos barn i tidlige leveår og konsekvenser for den semantiske og fonologiske språkutviklingen / Oddbjørn Knutsen	50,-
<u>2006/5</u>	Phonetics : A Practical Course (cd-rom) / Patrick Murphy	100,-
<u>2006/4</u>	Barn og unges digitale hverdag : lærere og lærerstudenter diskuterer overgrepssproblematikk i digitale medier / Per Arne Godejord (red.)	250,-
<u>2006/3</u>	News og BitTorrent som verktøy for formidling av overgrepsmateriale : studentrapporter fra Prosjekt Gå inn i din tid, 1.år bachelor informatikk, HiNe / Per Arne Godejord (red.)	40,-
<u>2006/2</u>	Learning Management System og foreleserens opplevelse av jobbytelse / Laila Johansen Matberg og Tom Erik Nordfonn Holteng	50,-
<u>2006/1</u>	Samspillets betydning for den semantiske og fonologiske språkutviklingen i tidlige leveår / Oddbjørn Knutsen	70,-
<u>2005/11</u>	IKT-basert norskundervisning i utlandet / Ove Bergersen (red.)	85,-

<u>2005/10</u>	Drama Nettverk : rapport fra samling på Nesna 20. - 23. oktober 2004 / Anne Meek m.fl. (red.)	95,-
<u>2005/9</u>	Slik vi ser det : hva synes studenter om sin egen IKT-kompetanse etter avsluttet allmennlærerutdanning? / Laila J. Matberg og Per Arne Godejord (red.)	35,-
<u>2005/8</u>	Praksiskvalitet i allmennlærerutdanningen : en studie av adopsjonspraksis ved Høgskolen i Nesna / Kåre Johnsen	90,-
<u>2005/7</u>	Argumenter for og erfaringer med fysisk aktivitet i skolen hver dag : en analyse av et utvalg relevant litteratur og prosjekter i og utenfor Nordland / Vidar Hammer Brattli og Kolbjørn Hansen	55,-
<u>2005/6</u>	Praksisorientert lærerutdanning : presentasjon og evaluering av Dalu 2003 (rapport 1 og 2) / Hallstein Hegerholm	145,-
<u>2005/5</u>	Kjønnsrelatert mobbing i skolen : utfordringer for lærerprofesjonen / Arna Meisfjord	30,-
<u>2005/4</u>	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet (2.utg) / Patrick Murphy	45,-
<u>2005/3</u>	Om styrking av samisk språk og identitet med vekt på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 27. -28.januar 2005 / Knut Berntsen (red.)	60,-
<u>2005/2</u>	Norsk som minoritetsspråk - i historisk- og læringsperspektiv / Harald Nilsen (red.)	75,-
<u>2005/1</u>	Mobbing i skolen : årsaker, forekomst og tiltak / Oddbjørn Knutsen	55,-
<u>2004/13</u>	IKT skaper både variasjon og læring / Per Arne Godejord	30,-
<u>2004/12</u>	Deltids allmennlærerutdanning : opplæringsboka som verktøy i praksisfeltet / Patrick Murphy	45,-
<u>2004/11</u>	www.fruktkurven.no : systemering och utveckling av ett webbaserat abbonemang system / Peter Östbergh	90,-
<u>2004/10</u>	Utvikling av studentenes reflekterte og praksisrelaterte læring / Elsa Løfsnæs	90,-
<u>2004/9</u>	Utvärdering av IT och lärkulturer : ett samarbetsprojekt mellan Umeå Universitet och Høgskolen i Nesna / Peter Östbergh, Laila Johansen og Peter Bergström	85,-
<u>2004/8</u>	Med sparsomme midler og uklare odds : oppfølgingstilbud for nyutdanna lærere / Harald Nilsen og Knut Knutsen	100,-
<u>2004/7</u>	Prosessen bak det å ta i bruk mappe som pedagogikk og vurderingsform / Tom Erik N. Holteng og Hallstein Hegerholm	60,-
<u>2004/6</u>	Utdanning og forskning innenfor samiske miljø på Helgeland og Västerbotten : rapport fra seminar i Hattfjelldal 22. - 23.januar 2004 / Knut Berntsen (red.)	70,-
<u>2004/5</u>	Behov for kompetanseheving innenfor reiselivsnæringa på Helgeland / Knut Berntsen og Ole Johan Ulriksen	35,-
<u>2004/4</u>	Evaluering av databasert undervisning av 3Bi ved Sandnessjøen videregående skole / Johannes Tveita	20,-
<u>2004/3</u>	Skolens verdigrunnlag i et rawlsiansk perspektiv / Ole Henrik Borchgrevink Hansen	25,-
<u>2004/2</u>	Multiplikasjon i småskole og på mellomtrinnet / Bente Solbakken (red.)	45,-
<u>2004/1</u>	Humanistisk eklektisme i spesialpedagogisk rådgivning / Oddbjørn Knutsen	45,-
<u>2003/9</u>	RedBull NonStop 2002 : utveckling av et web-baserat resultatrapporteringsystem för en 24 timmars mountainbike tävling / Peter Östbergh	50,-
<u>2003/8</u>	"Kan du tenke deg å jobbe for Høgskolen i Bodø" : om Høgskolen i Nesnas etablering av informatikkutdanning i Mo i Rana / Geir Borkvik	25,-
<u>2003/7</u>	Lærerutdannere i praksisfeltet : hospitering i barnehage og grunnskole / Oddbjørn Knutsen (red.)	55,-
<u>2003/6</u>	Teori og praksis i lærerutdanning / Hallstein Hegerholm	50,-
<u>2003/5</u>	Nye perspektiver på undervisning og læring : nødvendige forskende aksjoner med mål om bidrag av utvidet innhold i lærerutdanningen / Jan Birger Johansen	30,-
<u>2003/4</u>	"Se tennene!" : barnetegning - en skatt og et slags spor / Nina Scott Frisch	35,-

<u>2003/3</u>	Responsgrupper : en studie av elevrespons og gruppekultur - norsk i 10.klasse våren 2003 Korgen sentralskole / Harald Nilsen	80,-
<u>2003/2</u>	Informasjonskompetanse i dokumentasjonsvitenskapelig perspektiv / Ingvill Dahl	40,-
<u>2003/1</u>	"Det handler om å lykkes i å omgås andre" : evalueringsrapport fra et utviklingsprosjekt om atferdsvansker, pedagogisk ledelse og sosial kompetanse i barnehager og skoler i Rana, Hemnes og Nesna kommuner i perioden 1999-2002 / Per Amundsen	80,-
<u>2002/1</u>	Augustins rolle i Albert Camus' Pesten / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/6</u>	Etniske minoritetsrettigheter og det liberale nøytralitetidealet / Ole Henrik Hansen	35,-
<u>2001/4</u>	Evaluering av prosjekt "Skolen som grendesentrum" / Anita Berg-Olsen og Oddbjørn Knutsen	70,-
<u>2001/3</u>	Fra Akropolis til Epidaurus / Tor-Helge Allern	40,-
<u>2001/2</u>	Hvordan organisere læreprosessen i høyere utdanning? / Erik Bratland	45,-
<u>2001/1</u>	Mjøs-utvalget og Høgskolen i Nesna : perspektiver og strategiske veivalg / Erik Bratland	30,-
<u>2000/11</u>	Implementering av LU98 / Knut Knutsen	120,-
<u>2000/9</u>	Moralsk ansvar, usikkerhet og fremtidige generasjoner / Kristian Skagen Ekeli	40,-
<u>2000/8</u>	Er dagens utdanningsforskning basert på behavioristisk tenkning? : drøfting av TIMSS' læreplanmodell fra et matematikdidaktisk synspunkt / Eli Haug	90,-
<u>2000/7</u>	Sosiale bevegelser og modernisering : den kommunikative utfordring / Erik Bratland	50,-
<u>2000/6</u>	Fådeltskolen - "Mål og Mé" / Erling Gården og Gude Mathisen	60,-
<u>2000/4</u>	Bidrar media til en ironisk pseudo-offentlighet eller til en revitalisering av offentligheten? / Erik Bratland	40,-
<u>2000/3</u>	FoU-virksomheten ved Høgskolen i Nesna : årsmelding 1998 / Hanne Davidsen, Tor Dybo og Tom Klepaker	35,-
<u>2000/2</u>	Maleren Hans Johan Fredrik Berg / Ann Falahat og Svein Laumann	150,-
<u>2000/1</u>	TIMSS-undersøkelsen i et likestillingsperspektiv : refleksjoner rundt dagens utdanningssektor og visjoner om fremtiden / Eli Haug.	30,-
<u>1999/2</u>	Kjønn og interesse for IT i videregående skole / Geir Borkvik og Bjørn Holstad	20,-
<u>1999/1</u>	Fortellingens mange muligheter : fortellingsdidaktikk med analyseeksempel / Inga Marie Haddal Holten og Helge Ridderstrøm	70,-